

Suomesta uusi yksilövalitus YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien komitealle – keskeisenä kysymyksenä tehokkaan oikeussuojan vaatimus

Jukka Kumpuvuori on yhdessä oikeudellisen avustajansa, professori Martin Scheininin, kanssa toimittanut YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien komitealle yksilövalituksen, jossa pyydetään komiteaa arvioimaan korkeimman oikeuden ratkaisun yhteensopivuutta YK:n vammaissopimuksen kanssa.

Valituksen kohteena on Korkeimman oikeuden ennakkopäätös KKO 2025:85, jossa korkein oikeus totesi, että vaikeasti vammaista henkilöä oli syrjitty, kun yleisölle tarkoitettu keskustelutilaisuuksien sarja järjestettiin esteellisessä paikassa.

Yksilövalituksen kysymys ei siksi ole se, tapahtuiko syrjintää. Keskeinen kysymys on, toteutuuko oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan käytännössä, jos syrjinnän kohteeksi joutunut henkilö joutuu käymään seitsemän vuotta kestävästä oikeusprosessista saadakseen oikeutta ja lopulta voittaessaan juttunsa vastaamaan suuresta osasta pitkän prosessin oikeudenkäyntikuluista.

Valituksessa pyydetään YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien komiteaa arvioimaan erityisesti sitä, synnyttääkö tällainen oikeusjärjestelmä hyydyttävän vaikutuksen (chilling effect). Termillä tarkoitetaan sitä, että syrjintää kokeneet ihmiset voivat luopua oikeuksiensa puolustamisesta, koska prosessin kesto, epävarmuus ja taloudellinen riski muodostuvat liian suuriksi. Merkkejä tästä on korkeimman oikeuden ratkaisun jälkeen näkyvissä.

Kysymys ei koske vain yksittäistä tapausta. Se koskee sitä, kuinka tehokasta oikeussuoja on käytännössä kaikille vammaisille henkilöille.

"Korkeimman oikeuden ratkaisu oli tärkeä ja oikeudellisesti merkittävä, kun tilaisuuksien järjestäminen esteellisessä tilassa vahvistettiin syrjinnän muodoksi. YK:n vammaisoikeuskomitean arvioitavaksi menee nyt laajempi kysymys siitä, toteutuuko oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan myös käytännössä. Jos oikeusjärjestelmä synnyttää hyydyttävän vaikutuksen, joka asiallisesti ottaen rankaisee ihmisiä, jotka vievät kohtaamansa syrjinnän tuomioistuimeen, kyse on merkittävästä oikeudellisesta ongelmasta."

– professori Martin Scheinin

"Korkein oikeus totesi jo, että minua syrjittiin. Minun asiani ei kuitenkaan enää ole tämän tiedotteen tärkein asia. Huoleni kohdistuu siihen, millaisen viestin KKO lähettää seuraavalle syrjintää kokeneelle vammaiselle ihmiselle. Jos oikeuksiensa puolustaminen edellyttää lähes seitsemän vuoden oikeudenkäyntiä sekä huomattavaa henkilökohtaista taloudellista riskiä, moni ei enää uskalla tai jaksa hakea oikeutta. Juuri tätä hyydyttävää vaikutusta YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien komitean olisi tärkeää arvioida."

– Jukka Kumpuvuori

Lisätiedot
Jukka Kumpuvuori
jkumpuvu@gmail.com

Tausta-aineisto: Korkeimman oikeuden ratkaisu KKO 2025:85.
<https://www.korkeinoikeus.fi/ennakkopaatokset/ennakkopaatokset-vuosittain/kko202585/>